

Stenogram wystąpienia

Jacka Jerza

delegata Ziemi Radomskiej,
członka władz Konfederacji Polski Niepodległej (KPN)
i Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania (KOWzP)

na I Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ "Solidarność"
(II tura zjazdu, 2.X.1981 r., godz. 11:05 - 11:25)

Przedstawienie założeń

Planu Stabilizacji Gospodarczej

pierwszego w PRL wolnorynkowego programu gospodarczego
i planu szybkiego wyprowadzenia Polski z kryzysu
opracowanego przez Biuro Ekonomiczne KPN

PSG został zgłoszony do Komisji Programowej Zjazdu
celem wypracowania wraz z tzw. Programem Alternatywnym
prof. S. Kurowskiego oficjalnego programu gospodarczego
NSZZ "Solidarność"

Wystąpienie Jacka Jerza było jednym z najdłuższych na zjeździe
(ponad 20 minut) i było wielokrotnie przerywane oklaskami.

Stenogram wykonany przez SB z nagrań obrad,
zawiera kilka błędów (źle zapisanych ze słuchu słów lub zdań).
Ostatnia strona stenogramu jest niepełna (brak kilku ostatnich linijek).

2-10-81
Kura

-Jacek Jeż: - Jestem uprawniony do przedłożenia do materiałów Krajowego Zjazdu delegatów opracowanego przez biuro ekonomiczne KPN, planu stabilizacji społecznej, planu stabilizacji gospodarczej. Sądzę, że ten plan powinien przez nas być uważnie przedyskutowany. KPN uważa, walny Zjazd delegatów za najbardziej reprezentacyjne ciało przedstawicielskie jakie posiadała Polska od ponad 40 lat /oklaski/. Mandat społeczny jaki posiada Krajowy Zjazd delegatów wybrany przez blisko 10 mln. pracujących, reprezentujący ogromną większość Polaków, pozwala mu pełnić rolę jako społecznego proletariatu. Dlatego też KPN za swój obowiązek uznała w pierwszym rządzie przedstawić plan stabilizacji gospodarczej walnemu zjazdowi delegatów. Przedstawiony on również będzie Kościołowi, Rządowi PRL oraz opublikowany pod dyskusję społeczną. Założenia planu stabilizacji gospodarczej są bardzo proste. Odrzuca on rządowy program obciążenia społeczeństwa kosztami kryzysu gospodarczego oraz ustaleń reformy przewidując, że ogromną większość tych kosztów powinny ponieść władze oraz PZPR /oklaski/, a więc ci którzy są winni obecnej katastrofie ekonomicznej. Plan stabilizacji gospodarczej przewiduje działania, które przerwałyby inflację oraz pogarszanie się stopy życiowej Polaków, pozwoliłyby uniknąć bezrobocia i oddały w rzeczywiste władanie społeczne podstawowe dziedziny gospodarki oraz otwałyby możliwość pełnej inicjatywy myśli i aktywizacji ekonomicznej Polaków. Wreszcie, przyspieszyłyby demokratyzację państwa. Podkreślić należy, że plan stabilizacji gospodarczej, którego realizacja obliczona jest na 15 miesięcy, może i powinien być wykonany w warunkach gdy władzę polityczną w PRL pełni jeszcze PZPR. Plan stabilizacji gospodarczej nie proponuje polityki gospodarczej, a jedynie zespół przedsięwzięć stabilizacyjnych, umożliwiających wprowadzenie jakiejkolwiek polityki. Dlatego nie jest styczny z programem ustawionym przez prof. Kurowskiego. Mimo, że przywódcy KPN są w więzieniu, Konfederacja ani na chwilę nie zaprzestała działalności przygotowując programy działania na dalszą przyszłość i na czas bieżący. Plan stabilizacji gospodarczej, który przedstawiam Zjazdowi, jest tego najlepszym dowodem. To jest opracowanie. Część państwa to opracowanie ma. Ze względu na koszty czasu, ja się ograniczę do krótkiego omówienia tego opracowania. Będę prosił państwa o umożliwienie złożenia tego opracowania jako dokumentu Zjazdu do Komisji Programowej do dyskusji i ewentualnego zatwierdzenia rady programu prof. Kurowskiego. Sądzę, że powinniśmy korzystać z każdej myśli, jeżeli jest ona mądra. Plan stabilizacji gospodar-

czej opracowany przez zespół ekonomiczny KPN, pracujący pod kierunkiem Leszka Moczulskiego, miał być ogłoszony w lipcu 81r. Aresztowanie przywódców KPN opóźniło przygotowanie ostatecznej wersji planu. Plan ten jest rozwiązaniem przeciwnym wobec rządowego programu wyjścia z kryzysu, przewidującego obciążenie społeczeństwa kosztami kryzysu, zakładającego pogarszanie się sytuacji gospodarczej w najbliższym czasie, pozorującego reformę gospodarczą przy utrzymaniu kontroli PZPR nad życiem gospodarczym oraz nie dopuszczającego do istotnych reform politycznych. Plan opracowany przez KPN koresponduje z tezami zespołu prof. Kurowskiego. Głównym celem programu jest troska o uchylenie społeczeństwa przed przerzuceniem na nie kosztów kryzysu zawinionego przez rządzących, a także wola przeciwdziałania dalszej degradacji gospodarki, czego nie ma w programie rządowym zakładającym bierne oczekiwanie osiągnięcia dna kryzysu w przyszłym roku.

Założeniem naszym jest przeświadczenie, że z kryzysu należy wychodzić o własnych siłach, wprowadzenie gospodarki na spiralę zysku, szukać należy w radykalnej konwersji gospodarczej poprzez radykalne ograniczenie inwestycji, zwiększenie nakładów w rolnictwie i ograniczenie produkcji jałowej, np. zbrojeniowej. Plan powinien być zrealizowany w ciągu 15 miesięcy. Docelowy zermin określono na 31 grudnia 81r. Obecnie na skutek opóźnienia w jego ogłoszeniu, jest już niewykonalny. Straciliśmy zatem co najmniej kwartał. Warunkiem wstępnym dla całości gospodarki jest działanie zmierzające do likwidacji inflacji. Dla jej zahamowania są niezbędne radykalne oszczędności budżetowe państwa, przede wszystkim poprzez :

- 1/ Drastyczne ograniczenie budżetu administracji centralnej i terenowej, z wyjątkiem resortów zdrowia i Opieki Społecznej, Oświaty i Nauki, Kultury i Obrony Narodowej, przy zmianie struktury wewnętrznej wydatków na ten cel.
- 2/ Likwidację resortów przemysłowych i zjednoczeń i utworzenie jednego Ministerstwa Finansów i Gospodarki.
- 3/ Likwidację kosztownych energochłonnych radiostacji zagłuszających /oklaski/.
- 4/ Likwidację dotacji dla wszystkich partii i stowarzyszeń z wyjątkiem stowarzyszeń wyższej użyteczności, którą to listę należy zweryfikować pod nadzorem społecznym /oklaski/.
- 5/ Likwidację pomocy dla innych państw oraz nie polskich organizacji działa-

jących poza terenem PRL /oklaski/.

6/ Zablokowanie części niektórych rent i emerytur ludzi odpowiedzialnych za kryzys i członków PZPR /oklaski/.

7/ Aukcję niewykorzystanych dóbr inwestycyjnych i wprowadzenie podatków tzw. pośrednich między innymi na alkohol i tytoń.

Zasadnicza reforma gospodarcza powinna polegać na rzeczywistej nacjonalizacji, to jest rozdzieleniu władzy państwowej i zarządu znacjonalizowanej gospodarki uspołecznionej. Państwo kontrolowałoby jedynie całość gospodarki pod kątem zgodności działań gospodarczych z literą prawa i interesami gospodarczymi. Obecny system przedsiębiorstwa państwowego powinien zostać przekształcony przez powołanie następujących rodzajów przedsiębiorstw :

1/ Samorządne przedsiębiorstwa narodowe gospodarujące powierzoną im częścią mienia ogólnonarodowego działające na własny rachunek i ryzyko.
2/ Przedsiębiorstwa służb społecznych podlegające organom przedstawicielskim prowadzące działalność, której celem jest nie zysk ale zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych.

3/ Przedsiębiorstwa państwowe jak np. : Mannica.

4/ Przedsiębiorstwa mieszane, w których część udziałów mogą posiadać np. spółdzielnie czy osoby fizyczne. Mogą to być np. spółki akcyjne.

Nacjonalizacja gospodarki uspołecznionej polega przede wszystkim na przekazaniu części mienia ogólnonarodowego zarządzaniu załogom przedsiębiorstw przy zachowaniu instytucjonalnej kontroli i współdecyzji ogólnospołecznej.

Kompetencje samorządu pracowniczego są zróżnicowane w zależności od typów przedsiębiorstwa, od opiniodawczej i kontrolnej w przedsiębiorstwie państwowym i komunalnym do decydującej w przedsiębiorstwie narodowym.

W zasadniczym typie przedsiębiorstwa narodowego, plan przewiduje powołanie rad narodowych nadzorczych działające jako stałe organy ustalające generalną linię działalności.

Składały by się one, te rady nadzorcze, z 50% z osób wybranych przez rady pracownicze, a resztę uzupełniają przedstawiciele władz państwowych, komunalnych i samorządu terenowego. Rady nadzorcze powoływałyby dyrektora. Należy przywrócić także autentyczną spóldzielność. Ciałem koordynującym działalność wszystkich sektorów gospodarki narodowej powinna być naczelna rada gospodarcza, składająca się w połowie z delegatów związków przemysłowych, narodowych, spółdzielczych i prywatnych, a w drugiej połowie pochodząca z wyborów powszechnych. W okresie przejściowym natomiast z delegatów związków zawodowych. Całość gospodarki nadzoruje ministerstwo finansów i gospodarki stosujące narzędzia ekonomiczne, takie jak emisja pieniądza, podatki itp. Dla zwiększenia produktywności społecznej należy wprowadzić wymienialność złotych, przy jednoczesnym powrocie Polski do Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Przywrócić system trójsektorowy, a w nim zagwarantować prawo własności wszystkim osobom fizycznym i prawnym. Dopuszczać do swobodnego obrotu wartościami majątkowymi, a w szczególności ziemią. Przywrócić autonomię bankom. Ustalić jednolity system podatkowy i system tworzenia cen. Przeprowadzić reformę rolną, której efektem ma być zmiana struktury własności tak, aby dominującym typem stała się gospodarka rodzinna typu farmerskiego. /Oklaski/. Zreorganizować handel i usługi poprzez odejście od absurdalnego ich upaństwowienia. Przełamać państwowy monopol w handlu zagranicznym. Zapewnić bezpieczeństwo socjalne pracownikom podlegającym redukcjom. Wydzwignąć Polskę z kryzysu gospodarczego wymaga reform politycznych, demokratyzujących system PRL. Należy zatem przywrócić praworządność poprzez ograniczenie kompetencji organów ścigania. Przywrócić niezależność sądów i zmianę kompetencji oraz zakresu działania MSW. Ogłosić powszechną amnestię /oklaski/. Zmienić ordynację wyborczą. Stworzyć samorząd terytorialny. Znowelizować ustawę o stowarzyszeniach, przywrócić przepisy dotyczące rejestracji wszystkich partii politycznych /oklaski/. Unormować ustawowo wolność słowa, prasy i wydawnictw. Zreformować system oświaty i zapewnić samodzielność badań naukowych. Nad wykonaniem planu stabilizacji powinna czuwać narodowa komisja nadzoru, składająca się w połowie z komisarzy wybranych przez Sejm, a w połowie przez izbę samorządową. Do czasu jej powołania obowiązki jej pełnić by miały tymczasowe komisje nadzoru składające się w połowie z komisarzy mianowanych przez Sejm i w połowie przez związki zawodowe. Tutaj 2/3 Solidarność, a 1/3 związki branżowe i autonomiczne.

Całość realizacji planu stabilizacji gospodarczej przewiduje trzy fazy realizacji, ujmujące punkt po punkcie konkretne czynności robocze, konieczne do wykonywania tego planu stabilizacji. Ja przedstawiłem rzeczy w najogólniejszym zarysie. Stawiam wniosek o przyjęcie stanu stabilizacji gospodarczej przez komisję programową, poddanie jej pod dyskusję zjazdu i ewentualne zatwierdzenie wspólnie z programem profesora Kurowskiego. Powinno to się stać elementem programu zjazdu wypracowanego przez zjazd. Bez spełnienia planu stabilizacji gospodarczej, w tym również wszystkich reform demokratycznych, nie nastąpi aktywizacja społeczeństwa, oraz stabilizacja gospodarcza. Albowiem społeczeństwo uwierzy w to, że coś się zmienia na coś konkretnego, co minmo zaciśnięcia pasa pozwoli mieć nadzieję, że w tym kraju coś się zmienia i wtedy rzeczywiście coś się zmieni, albo już w nic nie uwierzy. Dlatego bardzo proszę abyście wyrazili zgodę, aby to stało się dokumentem zjazdu i żeby zostało rozpatrzone przez komisję programową i przez

